

№ 75
134

34

BEITRÄGE ZUR UKRAINISCHEN ETHNOLOGIE

herausgegeben von der Ethnographischen Kommission der ukrainischen Seydenko-
Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.

Bd. XIX—XX.

МАТЕРІАЛИ
ДО
УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

ВИДАЄ ЕТНОГРАФІЧНА КОМІСІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

ТОМ XIX—XX.

ЛЬВІВ, 1919.

НАКЛАДОМ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

в ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

В К

Анто
Бодя
Верм

Вовк

Гнат

Гру

східної Європ
— Східні питання
Доманицький В. Про
Етнографічний Збір
переважно заво
Галицькі народ
новелі (т. 8): 1
23—24, 27—28)
хоронні звичай
(т. 6); Галиць
їнської демоно
іщедрівки (т. 3
Ст. Людкевич,
породні матерія
як ось: І. Колес
В. Тесевич. Опе
матеріали з Уго

2004
Ду/ш - Басемя

Доленга-Ходаковський).
пийти пізійше) містить
лів, як: О. Роздольський.
ський, Галицькі народні
й приповідки (т. 10, 16,
охоронні голосія і По
ливцько-руські анекдоти
—13); Знадобн до укра
н (т. 17—19); Колядки
—38); О. Роздольський-
т; містить також різ-
місцевостий або країн.
і з мельодіями (т. 11);
Гнатюк. Етнографічні
).

5473 КРАТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ +

Шифр T5; M34 инв. № 2481305

Автор _____

Название Матеріали до
української етнології

Место, год издания Львів, 1919.

Кол-во стр. IV, 389, 1с.

— " — отд. листов 1

— " — иллюстраций _____

— " — карт _____

— " — схем 12 л. табл.

Том 19-20 часть _____ вын. _____

Конволют _____

Примечание:

27.04.90₂

Молд —

ЕНКА

и:

рщины.

ча.

ерияту).

обуту).
инним

студіях

Бп12860-19-20

75
М34

BEITRÄGE ZUR UKRAINISCHEN ETHNOLOGIE

herausgegeben von der Ethnographischen Kommission der ukrainischen Ševčenko-
Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.

Bd. XIX—XX.

МАТЕРІЯЛИ

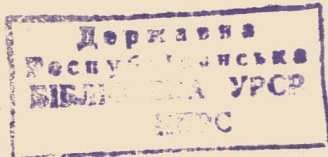
ДО

УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

ВИДАЄ ЕТНОГРАФІЧНА КОМІСІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

ТОМ XIX—XX.

ЛЬВІВ, 1919.

НАКЛАДОМ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА.

2480157
2481305

Рк

Державна ордену Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС

Від редакції.

Отея книжка мала вийти при кінці минулого року з трохи відмінним планом та воєнні події, що розлягли ся на ново гураганом по всій нашій землі, не тільки здержали сей вихід, але й приневозили змінити трохи план, бо деякі автори, відрізані від Львова, не змогли передати обіцяних праць.

Зробивши відповідні зміни, випускаємо сю книжку як подвійний том і завершуємо ним дотеперішню серію. Дальші томи, відповідно до ухвали Етногр. Комісії з минулого року, будуть виходити під трохи зміненою назвою і, маймо надію, серед прихильнійших обставин, як в останніх п'ятьох літах, не тільки для нашої науки, але й для всього нашого народу, що стільки витерпів за час війни.

Закінчуючи сю серію, вважаємо своїм обов'язком згадати хоч коротенько про сих робітників, що працювали на полі нашої етнографії та відійшли від нас у часі воєнної заворухи туди, звідки воротя не буває.

Розпочав сей ряд:

1. Михайло Павлик (1853—1915), письменник, що помер 26 січня, 1915 р. у Львові. В перших роках існування Етн. Комісії належав до неї та брав участь у її працях. Він був ініціатором зібрання й видання фольклорних праць М. Драгоманова, які вийшли в чотирох томах у йогож перекладі та під його редакцією в „Збірнику фільологічної секції“ і через те стали доступні ширшим кругам. Жаль тільки, що деякі праці полишили ся такі поза сьм виданем. Він оголосив також працю про інтермедії Я. Гаватовича та переведив коректу деяких видань комісії (пр. «Гуцульщина» В. Шухевича).

2. Володимир Шухевич (1850—1915), професор реальної школи, помер 10 квітня, 1915 р. у Львові. Був членом комісії від самого її заснування та надрукував у «Матеріялах» свою «Гуцульщину» в чотирох томах, в якій перший раз зібрано дуже багатий матеріал про незвичайно симпатичне та романтичне плем'я гуцульське. В окремій томі видав інше своїм накладом гуцульські оповідання.

3. Іван Франко (1856—1916), письменник, помер 28 мая, 1916 р. у Львові. Був членом основником комісії, заступником голови і головою. Полишив цільний ряд праць із поля фольклору й етнології,

як: Наливайко в міцянім биці; Пісня про Правду і Неправду: Притча про сліпця і хромця: Козак Плахта: До історії україн. вертеле. й инші, та велику працю: Студії над народніми піснями. Видав найбільший досі в нас збірник постовиць у шістьох томах, який на довгі часи буде джерелом для всіх, що схотять у сім обсягу працювати.

4. Федір Вовк (1847—1918), доцент університету й кустов. музею у Петербурзі, помер 29 червня, 1918 у Гомелі в дорозі до Києва. Ф. Вовк був основником «Матеріалів до укр. етнології» і першим їх редактором та містив у них свої археологічні (Передісторичні знахідки на Кирилів. ул. в Києві, т. I: Знахідки у могилах між Веремем і Стретівкою, т. III: Вироби передмікенського типу у неоліт. становищах на Україні, т. VI), етнологічні (Українське рибальство у Добруджі, т. I) та антропологічні (Антропометричні досліді укр. населени Галичини, Буковини й Угорщини, т. X) праці. Крім того надрукував багато праць у французьких та російських виданнях. Був членом основником комісії, заступником голови і головою.

5. Михайло Зубрицький (1856—1919), парох і декан у Берегах Долішніх (пов. Ліско), помер там на початку цвітня с. р. Хоч усе життя прожив на селі, переважно в горах, далеко від усяких культурних центрів і бібліотек, усе інтересувався науковим рухом і працював, кілька міг, у своїм маленькім світі. Був членом комісії і помістив у «Матеріялах» цілий ряд праць: Народній календар (бойківський), т. III: Годівля, кунно і продаж овець у Мшаниці, т. VI: Верхня вовняна ноша укр. народа в Галичині, т. X: Селянські будинки в Мшаниці: Ходаки, обув селян Старосамб. і Турч. пов., т. XI. Крім того оголосив праці: Про рекручину (Записки): Пачкарство бакуну в горах, і инші. Для сеї книжки ладив статтю про ткацтво, але через воєнні події не встиг прислати.

6. Микола Сумцов (1854—1919), професор харків. університету, згинув у січні с. р. при занятю Харкова більшовиками. Хоч у виданнях комісії не брав участі, але має визначні заслуги для укр. етнографії, з поля якої оголосив коло сотні різних праць, переважно по російськи. Найважливіші з них: Культурнія переживання: Розысканія въ области анекдот. литературы: Современная малорус. этнография: Хлѣбъ въ обрядахъ и пѣсняхъ: Очерки истории малор. апокриф. сказаний, і инші.

Чесць їм пам'яті!

Львів, 6. V. 1919.

Володимир Гнатюк.

Українські весільні обряди й звичаї.

Весільним описам пощастило ся в нашій етнографічній літературі доволі добре. На них звернено увагу ще в XVIII ст., а на протязі XIX ст. записано їх і оголошено друком значне число. І хоч записувачі не всі визначали ся відповідним підготованем тай руководили ся при записуваню не однаковими цілями, хоч одні звертали більше уваги на обрядність, другі на пісні, а зовсім мало було таких, що бажали представити весільний обряд у найповнішій цілості, то всеж на основі оголошених матеріалів можна сконструувати собі вже вповні ту весільну драму, якої пробу мали ми доси тільки в одних »Трудах« П. Чубинського. Отсе бажала досягнути й етнографічна комісія, коли близько десять літ тому ухвалила приступити до видання такого реконструованого повного опису весільного, опертого на матеріялах з усеї нашої етнографічної території та поручила керманіцтво у праці дослідникови весільних звичаїв дру Вол. Охримовичови. І хоч зібрано для сього багато нового рукописного матеріялу, то справа на жаль не поєхнула ся до нині ні трохи на перед. Можна одначе надїяти ся, що чи швидше, чи пізнійше дійде до такого видання та що воно буде представляти велику наукову вартість, бо буде що до весільного обряду творити такий самий корпус, як творять його видані комісією приповідки, гаївки, колядки, байки, міти, легенди і т. д. Поки одначе се станеть ся, не можна здержувати ся цілковито з оголошенем дальших весільних описів, бо: 1) Всі описи служать для порівнюваня з собою і лише на підставі порівняня можна доходити до тріvkих наукових висновків. 2) Кожний опис, хочби як незначний, приносить нові подробиці, тому і заслугує на оголошене.

До подаваних понизше описів належить у першій мірі порівняти:

1) Опис із Городеничини: О. Kolberg, Pokucie, т. I, ст. 224—285 (пять описів, а саме з Жукова, Чортівця, Городниці, Городенки - села і Ясенова Пільного. Є й мелодії).

2) Описи з Київщини: В. Верховинець (Костів), Українське весілля (зі Шпичинець, Сквирського пов.), з мелодіями (Україн. Етногр. Збірник, т. I, Київ, 1914, ст. 71—121 + 44 ст. мелодій).

3) Опис з Полтавщини з описами з Борисполя (з мелодіями М. Лисенка) та зі Жданівки у П. Чубинського: Труды, т. IV, ст. 553—592. Хоч опис Ів. Брюховця, друкований тут, зладжений з пам'яті, тому й дуже неповний (так само як і інші записи від полонених вояків) то всеж і в ньому подібують ся подробиці, що представляють цікаві культурні пережитки, як прим. кріпость, якої опис доволі докладний, або варення кандибі.

5) Опис П. Коломийченка з Чернігівщини з дуже докладним описом П. Литвиної-Бартош із Землянки, Глухів. пов. (Матер. до укр. етн. т. III, ст. 70—173), та з описом весілля в с. Британах (Б. Гринченко, Етногр. матеріали, т. III, ст. 423—457).

4) Описи з Вороніжчини з описом Т. К. Луценка (М. Дикаревъ, Воронежскій етногр. сборникъ, Воронежъ, 1891, ст. 287—301).

Поза сим належить прийняти до порівняння в першій мірі ті описи, що містили ся в виданнях етногр. комісії (Матеріали, т. I — з Полтавщини; т. V — з Гуцульщини (з мелодіями); т. X — з Бачки та з Бойківщини), далі величезне видане П. Чубинського (Труды, т. IV) а по них описи, міщені також по інших збірниках.

В. Г.

1. Весілля

в Далешеві, Городенського пов.

Записав Ів. Волошинський.

Звичайно парубок ходит до дівки перед заручинами, але буває часто, що починає ходити аж по заручинах. Як ходит до дівки перед заручинами, і дає ї дарунки: перстень (варт найб. 30 с.) або ковтки (за 40 с.) або фустину до носа (б. н. — 20 с.), то вона не може сі нікому тими дарунками фалити, хіба що скаже нени або дєдеви. Лиш парубок може сказати за них якомус парупкови, якби го перебігав, — що він уже коштенний...

Дівка не дає парупкови дарунків перед заручинами. Парубок борше озме богацку дівку погану, хотьби і каліку, ніж бідну файну, хотьби вона і не знати яка файна була. Звичайно парубок бере тоту, котру хоче єго дєд і нєні. Заки парубок засватає, іде віддана сестра єго або вуйна до дєд і дівки і відає, чи дадут вони свою дівчину за него. При тїм гостє сі. В два або три дни по тїм йде нєнє дівчини до хати парупка і умавляє сі з єго дєдем та нєнєм, кїлько дадут донці посагу, та коли мают